

B i j l a g e 2 :

A r c h e o l o g i s c h e q u i c k s c a n

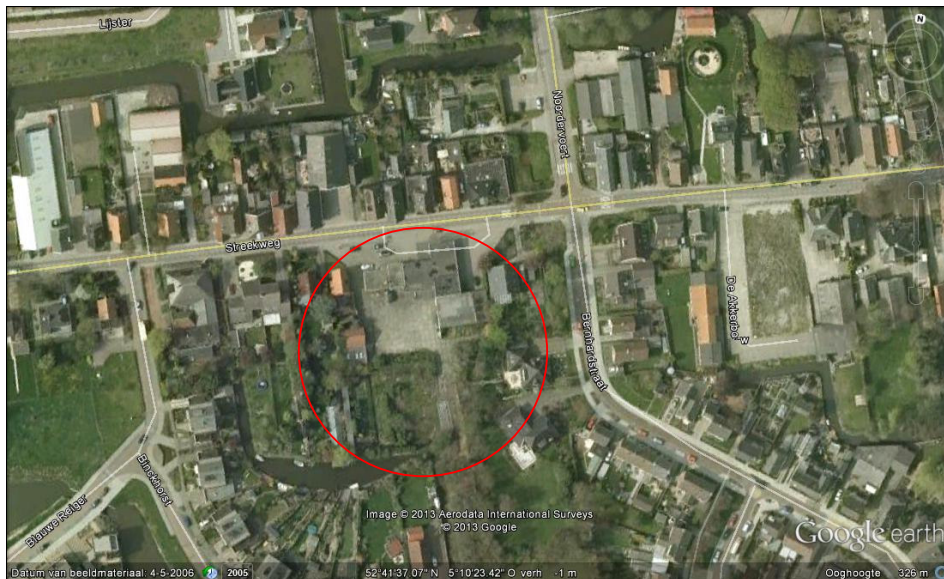

Document: *Archeologische Quick Scan*
Plangebied: *Streekweg 172 te Hoogkarspel, gemeente Drechterland*
Adviesnummer: *13133*
Opsteller: *Sander Gerritsen, senior archeoloog*
Datum: *12-3-2013*

Op verzoek van de afdeling Beleid en Projecten van de gemeente Drechterland is gekeken naar het archeologische aspect m.b.t. de sloop en nieuwbouw van negen woningen aan de Streekweg 172 te Hoogkarspel, gemeente Drechterland.

In het bestemmingsplan Drechterland Noord is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1 aangegeven. Dit betekent dat er bij ingrepen vanaf 50 m² en dieper dan 40 cm rekening gehouden dient te worden met archeologie.

In het bestemmingsplan staat aangegeven dat er in eerste instantie een Quicksan zal worden uitgevoerd door Archeologie West-Friesland.

Afbeelding 1. Globale ligging plangebied Streekweg 172 te Hoogkarspel op Google Earth (rode cirkel).

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels; 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Archeologische Quickscan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Het plangebied ligt aan de Streekweg 172 te Hoogkarspel en is deels bebouwd, deels in gebruik als tuin en deels verhard. (afbeelding 3) Een deel van de huidige bebouwing wordt gesloopt en er wordt een nieuw water gegraven. Hierbij zal de bodem worden geroerd (door sloop en aanleg nieuwe funderingen en leidingen). De (ingeschatte) omvang van het plangebied bedraagt ca. 5600 m². De ingeschatte omvang van de nieuwbouw bedraagt ca. 700 m².

2. Cultuurhistorische waarden in (de directe omgeving van) het plangebied

De Streekweg is een binnenwaterkerende dijk of kade van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR223G, kaartblad geografie). Deze dijk of kade lag dwars op de verkaveling en werd door de hogere ligging als weg gebruikt. Langs deze weg, de Streekweg lag een nederzetting. De lineaire nederzetting uit de Volle Middeleeuwen (WFR450G, kaartlaag geografie) heeft een hoge waarde en is zeer kenmerkend voor de bewoningsgeschiedenis van West-Friesland.

3. Archeologische waarden en verwachtingen in (de directe omgeving van) het plangebied

Het plangebied ligt in de historische kern van Hoogkarspel, een terrein van hoge archeologische waarde (CHW-code WFR734A, Monumentnummer 14883). De begrenzing van deze historische kern is bepaald op grond van de aanwezigheid van de historische kern op de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000.

Niet ver buiten het plangebied liggen twee ander monumenten (700 m ten noordwesten, MON_NR: 4924; 1000 m ten noordwesten, MON_NR: 4928). In beide gevallen gaat het om de aanwezigheid van mogelijke bewoningssporen uit de Bronstijd. De monument-status is respectievelijk toegewezen door de vondst van een grote concentratie scherfmateriaal uit betreffende periode en door de aanwezigheid van huneuze lagen in een aantal boringen op het terrein.

Op slechts 170 m ten westen van het plangebied ligt het plangebied Reigersborg waar in het eerste decennium van dit millennium diverse archeologische onderzoeken zijn uitgevoerd. De resultaten waren wisselend. Over een groot deel van het gebied werden sporen uit de Bronstijd gevonden, maar op sommige plaatsen was de verstoring door de ruilverkavelingen uit de 20ste eeuw dusdanig, dat vervolgonderzoek niet werd geadviseerd.

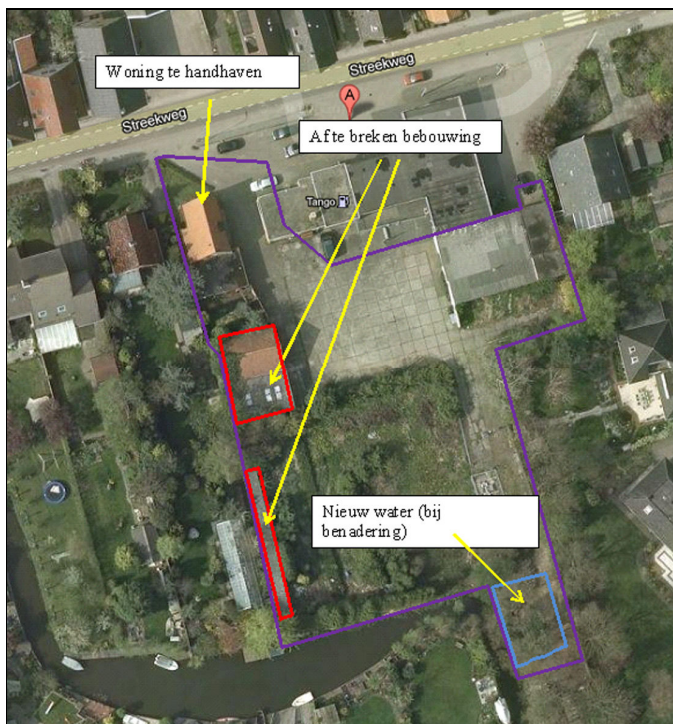
Op 150 m ten noorden van het plangebied werd een stuk van een vuurstenen sikkels uit de Late Bronstijd gevonden (WNG_NR 6374). Drie waarnemingen binnen een straal van 300 m hebben betrekking op zowel vondsten uit de Bronstijd als uit de Middeleeuwen (WNG_NR: 55458, 55460, 56833). Binnen een straal van 300 m zijn drie waarnemingen bekend waarbij tientallen aardewerkfragmenten uit de Middeleeuwen werden gevonden (WNG_NR: 6416, 10241, 10242). Het ging hierbij om kogelpot, Pingsdorff, Andenne en grijsbakkend aardewerk. De locaties van deze waarnemingen lagen buiten het lint.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Afbeelding 2. Overzicht van de voorgenomen ontwikkeling binnen het plangebied (rode lijn).

Afbeelding 3. Overzicht van de voorgenomen sloop binnen het plangebied (paarse lijn).

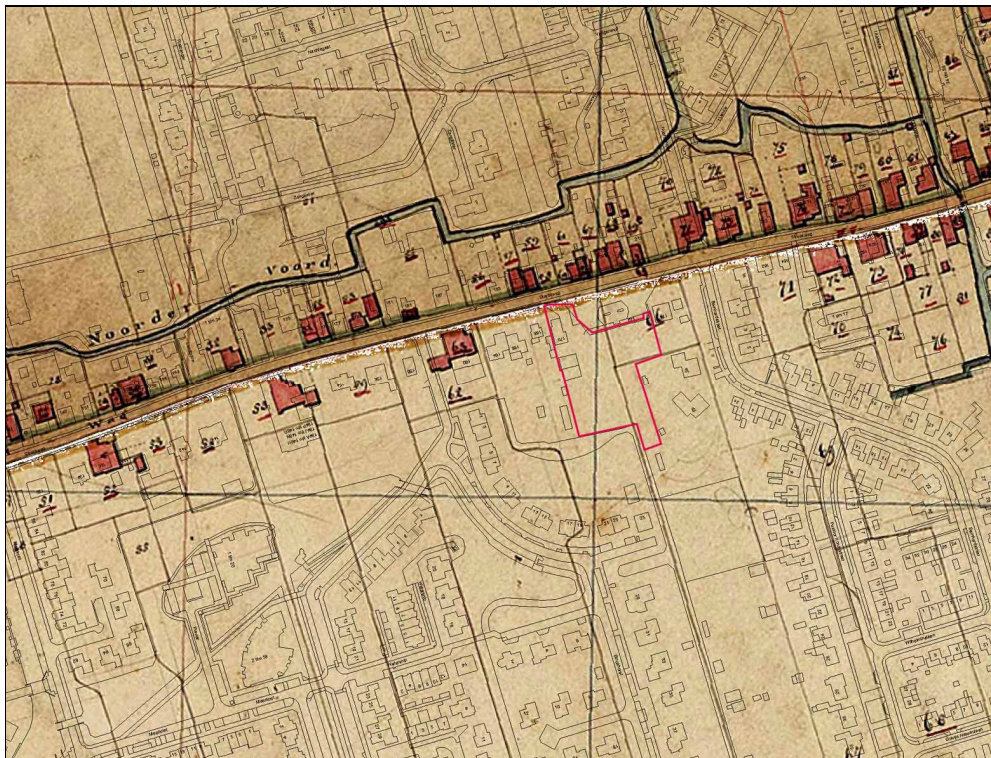
**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten
Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Afbeelding 4. Globale ligging plangebied (rode cirkel) op de kaart van Dou uit 1651-1654. Op locatie is mogelijk bebouwing aanwezig.

Afbeelding 5. Ligging plangebied (rode lijn) op de kadastrale minuut van 1826.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels; 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Op de 17de-eeuwse kaart van Johannes Dou is mogelijk een huis aanwezig binnen het plangebied. Op de kadastrale minuut uit 1826 staat geen bebouwing aangegeven, maar de kleine percelering ter plaatse duidt mogelijk op de aanwezigheid van oudere huisplaatsen.

Afbeelding 6. Op de locatie van het tankstation stond voorheen een kaasfabriek (links). De huizen rechts waar de heer met de hoge hoed staat, bestaan nog steeds. De foto is richting het westen genomen. (Bron: Beerepoot 2013)

Aanvullende historische informatie¹

Op de locatie van het tankstation, net ten noorden van het plangebied (afbeelding 3) heeft vanaf het begin van de twintigste eeuw de zuivel- of kaasfabriek van Hoogkarspel gestaan. (afbeelding 6) Het deel net ten oosten van het terrein is in gebruik geweest als fruittuinen. Het terrein net ten zuiden van het plangebied was in gebruik als grasland totdat de nieuwbouwwijk 'De Binkhorst' hier werd aangelegd.

4. Archeologische verwachting

Geconcludeerd kan worden dat het plangebied een hoge archeologische verwachting voor meerdere periodes heeft.

Prehistorie:

Voor de gehele omgeving geldt een hoge verwachting voor sporen uit de Bronstijd. Door de ligging buiten het ruilverkavelde gebied is de kans op verstoring van sporen uit deze periode kleiner.

¹ De aanvullende informatie is aangeleverd door dhr. F. Beerepoot (2013), HV Westwoud-Hoogkarspel.

**Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten
Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec**

Middeleeuwen:

Op basis van de ligging van het plangebied in de historische kern van Hoogkarspel geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen. De bewoning uit deze periode bevindt zich met name langs het lint. Een aantal waarnemingen in de directe omgeving waarbij middeleeuwse vondsten buiten het lint zijn gevonden geven ook een verwachting voor sporen uit de Middeleeuwen verder van de kern.

Nieuwe Tijd:

Voor de Nieuwe Tijd geldt een hoge verwachting voor bewoning met name langs het lint. Binnen het plangebied liggen meerdere sloten (afbeelding 5) mogelijk met beschoeiing die afgedankte huisraad en ander afval kunnen bevatten. Verder kan men op het achterterrein as- en afvalkuilen aantreffen en sporen van eventuele bijgebouwen.

Afbeelding 7. Luchtfoto van de velden ten zuiden van het plangebied. De bruine verkleuringen in het veld Verraden de aanwezigheid van daliegaten. Deze kuilen werden in de Middeleeuwen gegraven. De uitgegraven kalkrijke grond uit de kuilen werd gebruikt om het zure hoogveen te neutraliseren. De aanwezigheid van deze kuilen is een indicator voor middeleeuwse bewoning in de buurt. De foto is richting het noordoosten genomen. Bovenaan rechts is de watertoren zichtbaar. (Bron: Beerepoot 2013).

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

5. Conclusie en advies

Op basis van de Quicksan kan worden geconcludeerd dat er bewoningssporen uit de Bronstijd binnen het gehele plangebied worden verwacht. De bewoningsresten uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd liggen langs het lint en worden door de geplande nieuwbouw niet bedreigd. Verder van het lint zullen wel andere sporen uit deze periodes aanwezig zijn.

Archeologie West-Friesland adviseert in de eerste plaats om de huidige bebouwing tot op het maaiveld te slopen. Op deze manier wordt een verstoring van het bodemarchief voorkomen. Het heeft de voorkeur dat de sloop door een archeologisch medewerker wordt begeleid. De sloper/bouwer dient de start van de sloop/bouwwerkzaamheden daarom 5 werkdagen voor aanvang te melden bij Archeologie West-Friesland.

Op de locatie van de nieuwbouw dient in het kader van de Archeologische Monumentenzorg een archeologisch inventariserend veldonderzoek plaats te vinden door middel van twee korte proefsleuven op de locatie van de geplande nieuwbouw. Voor het uitvoeren van dit onderzoek is een Programma van Eisen (PvE) nodig. Het archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door Archeologie West-Friesland of een gecertificeerd archeologisch bedrijf. De kosten van het gravend onderzoek en het PvE zijn voor de ontwikkelaar.

Tenslotte mag worden opgemerkt dat de kans op schatgraverij en metaaldetectie (het wederrechtelijk uitvoeren van archeologisch onderzoek) in dit gebied hoog is. Indien niet van tevoren zorgvuldig tussen gemeente, opdrachtgever, bouwer en bewaking/toezicht/buren wordt afgestemd hoe tijdens het hele bouwproces schatgraverij wordt voorkomen, zal de vindplaats ernstige schade lijden. Hierop zal conform de Monumentenwet worden gehandhaafd.

Afbeelding 8. Een complete vuurstenen sikkel uit de Bronstijd. Op 150 m. ten noorden van het plangebied werd een fragment van een dergelijk object uit de Late Bronstijd gevonden.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels; 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

6. Bronnen

Archis2

Bestemmingsplan Drechterland Noord (vastgesteld in 2011) (www.ruimtelijkeplannen.nl)

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier/Westfries Archief. Noorderkwartier perfect gemeten. Kaarten van Noorderkwartier en West-Friesland in de 17de eeuw (cd-rom).

Minuutplan, 1826. Gemeente Hoogkarspel, sectie D, De Wijzend in een blad (www.watwaswaar.nl).

Beerepoot, F. 2013. Historische gegevens Streekweg 172. (ongepubliceerd, documentatie aanwezig op stadhuis Hoorn)

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0229-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels; 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl